

Biodiversitetsstrategi 2050 og tilhørende handleplaner 2025-2030

🌿 Sammen om at øge naturkvaliteten i Gentofte Kommune

Indhold

Forord	3
Læsevejledning.....	5
En fælles vision.....	7
Gentofte Kommune vil øge naturkvaliteten	7
Princip #1 Bevare og beskytte naturkvalitet	8
Princip #2 Forbedre og forbinde naturområder	9
Princip #3 Tilpasse drift og planlægning	10
Princip #4 Styrke formidling og inddragelse	10
Vores natur i Gentofte.....	11
Naturgrundlag og -potentialer	15
Kerneområder og trædesten.....	16
Fokusarter	18
Handleplaner for biodiversitet 2025-2030	20
Indsatser for at bevare og beskytte naturkvalitet.....	20
Handleplan for at bevare og beskytte naturkvalitet.....	23
.....	
Indsatser for at forbedre og forbinde naturområder.....	25
Handleplan for at forbedre og forbinde naturområder	27
.....	
Indsatser for at tilpasse drift og planlægning.....	29
Handleplan for at tilpasse drift og planlægning.....	31
.....	
Indsatser for at styrke formidling og inddrage	33
Handleplan for at styrke formidling og inddrage	36
Fra ord til handling	37

Biodiversitet refererer til mangfoldigheden af alt liv på Jorden. Det er komplekst at måle biodiversitet, da det ikke kun er antallet af arter, men antallet af det unikke. Jo flere unikke gener, arter, funktioner og naturlige økosystemer, der findes, desto højere er biodiversiteten.

Gentoften Sø udmærker sig ved at være blandt landets reneste søer. På grund af sin historie som drikkevandsreservoir for København og fraværet af landbrug i oplandet, har Gentoften Sø kunnet opretholde en veludviklet undervandsvegetation. Sammen med den tilstødende Brobæk Mose, der rummer rigkær, kildevæld og vildtvoksende skov, er området udpeget som et såkaldt Natura 2000-område, der betegner et netværk af beskyttede naturområder i EU. Foto: Karen Stevnbak, Grøn Guide

Forord

Grundlaget for strategien

I Gentofte Kommune ønsker vi at styrke artsrigdommen, højne naturkvaliteten og forvalte flere af vores arealer med biodiversitet for øje. Med denne strategi skaber vi retning og langsigtede mål for kommunens vision for naturen og de grønne arealer. Det sker gennem prioriterede indsatser, der konkretiseres i en række handleplaner.

I handleplanerne er der sat fokus på tiltag for biodiversiteten, som i løbet af de næste 5 år skal fremme naturkvaliteten i Gentofte Kommune.

Strategien tager afsæt i en solid kortlægning af den nuværende tilstand af naturen i Gentofte Kommune, bred inddragelse af lokale grønne foreninger, og eksperter, samt i eksisterende national og international lovgivning og planer. Udpegning af kerneområder og trædesten i strategien, tager udgangspunkt i videnskabelige rapporter og anbefalinger, fremsat af uafhængige eksperter.

En fælles indsats

I Gentofte Kommune har vi i de seneste år oplevet en voksende interesse for biodiversitet og naturbevarelse fra lokalt interesserede, politikere, foreninger, virksomheder og institutioner. Det er en positiv udvikling, der afspejler den stigende nationale og globale opmærksomhed på vigtigheden af at beskytte vores natur og styrke biodiversiteten.

Gentofte Kommune har som geografisk område et stort potentiale for at fastholde og udvikle artsrigdommen i et samtidigt urbant miljø. Trods tæt bebyggelse rummer kommunen nemlig flere beskyttede naturtyper, rekreative grønne områder og kystnære zoner, hvor sjældne dyr og planter trives. Samtidig rummer Gentofte Kommune mange fine gamle haver med gamle træer og bevoksninger, der skaber masser af levesteder for dyr, planter og insekter.

'Hvis biodiversitetsdagsordenen for alvor skal flytte noget, er lokalt ejerskab altafgørende'

Morten D.D. Hansen om Danmarks indsats for biodiversitet i 2025

Naturens værdi sættes ofte til nul i de etablerede økonomiske modeller og teorier. Derfor er det svært at synliggøre værdien af store gamle træer i haven eller værdien af at have tørvemos, viber og orkidéer. Med biodiversitetsstrategien sættes der fokus på de fine naturværdier og potentialer, vi har i kommunen, og samtidigt understreges betydningen af, at selv små tiltag kan gøre en stor forskel.

Hvert gammelt, kroget egetræ, hver have og hvert lille naturområde kan indgå som dele i en større helhed – som et netværk af trædesten – der sikrer, understøtter og udvikler naturkvaliteten i Gentofte Kommune.

Vi skal understøtte levesteder og spredningsmuligheder for insekter, fugle, svampe og smådyr ved i højere grad at indtænke biodiversitet i vores planlægning, drift og prioriteringer samt ved at inddrage lokale og virksomheder i udvikling af de private arealer. I mange tilfælde kan der samtidigt opnås synergieffekter med bl.a. klimatilpasningsløsninger og muligheder for rekreativ udfoldelse for alle.

I Gentofte Kommune tror vi på, at de bedste løsninger findes, når vi er sammen om opgaven. Derfor er strategien også udviklet i dialog med eksperter og lokale interessenter. Sammen er vi gået nysgerrigt til arbejdet med, hvordan vi kan understøtte og anvende hinandens initiativer og ideer til at skabe mere og bedre natur i kommunen.

Mange års naturpleje med hoslæt og kvæggæsning betaler sig. Hver juni og juli kan man opleve et lyserødt flor af blomstrende trævlekrone på "Blomsterengen" ved Brobæk Mose. Trævlekrone var før helt almindelig i enge i Danmark, men er desværre i tilbagegang på grund af tilgroning. Foto: Karen Stevnbak, Grøn Gulde

Læsevejledning

Biodiversitetsstrategiens vision om at øge naturkvaliteten gælder frem til 2050 og indeholder fire overordnede principper. Hvert princip i strategien ledsages af en handleplan med konkrete indsatser og mål for perioden 2025-2030. Handleplanerne udvikles for en 5-årige periode for at sikre, at vi løbende indtænker nyeste viden og teknologi i indsatser og mål, og der afrapporteres status for fremdrift i 2027 og 2030.

Biodiversiteten er i tilbagegang, og én af de vigtigste årsager til tilbagegangen mangfoldighed er manglen på plads og egnede levesteder i både antal og størrelse.

I Gentofte Kommune har vi – ligesom i resten af landet – ændret meget i det oprindelige landskab. Vi har fjernet skov, drænet vådområder og rørlagt kildevæld og dermed indskrænket mange arters levesteder og spredningsmuligheder.

En fælles vision

Gentofte Kommune vil øge naturkvaliteten

Gentofte Kommune vil øge naturkvaliteten ved at styrke og prioritere indsatsen for en rig og mangfoldig natur.

Visionen skal udmøntes gennem en række indsatser baseret på fire principper:

Princip #1

Bevare og beskytte naturkvalitet

For at standse tilbagegangen for biodiversiteten i Gentofte Kommune vil vi bevare og beskytte naturen, der hvor den allerede er. Det omfatter de naturarealer og -elementer, der i dag har en høj naturværdi, fx skov- og moseområder samt store gamle træer med mange arter tilknyttet.

Ofte taler man om 'brandmandens lov' i forhold til prioritering af biodiversitetsindsatser. 'Loven' går i korthed ud på at prioritere naturindsatsen efter rækkefølgen: beskyt, genopret og etablér. Først og fremmest gælder det om at beskytte de områder, der har allerede har en høj biodiversitet eller højt biodiversitetspotentiale, så områderne ikke forringes yderligere. Dernæst gælder det om at genoprette naturkvaliteten, særligt i de beskyttede områder, ved bl.a. at reducere negative påvirkninger og genoprette levesteder og naturlige processer. Her er det vigtigt at huske, at mange små og isolerede områder ikke kan vende tabet af biodiversitet til fremgang, og at store, sammenhængende områder derfor har førsteprioritet. Først herefter fokuserer man på at etablere ny natur ved omlægning af arealer, hvis det vurderes, at etableringen rummer et stort biodiversitetspotentiale eller kan bidrage til at skabe sammenhæng mellem større, værdifulde naturområder.

For effektivt at øge og udvikle biodiversiteten i Gentofte Kommune er det derfor vigtigt, at vi i første omgang **bevarer og beskytter** de eksisterende arter og deres levesteder. Når vi sikrer det, der allerede er, skaber vi samtidig et stabilt fundament – altså stærke kerneområder - hvorfra der sidenhen kan ske en udbredelse i større målestok – via trædesten i landskabet.

Gammelmosen i Vangede er en af Gentofte Kommunes unikke naturperler. Mosen er en af Sjællands få tilbageværende højmoser og tilmed Danmarks ældste fredning. Allerede i 1844 blev den fredet ved kongelig forordning. Her findes bl.a. hedelyng, tranebær og den sjældne kødædende plante, rundbladet soldug. Foto: Lea Brinkkjær Estø, Gentofte Kommune

Princip #2

Forbedre og forbinde naturområder

Vi vil skabe flere trædesten for biodiversitet i Gentofte Kommune, både i stor og lille skala

Grønne områder i form af mindre parker, kirkegårde, haver, vejrabatter mv. kan på forskellig vis være med til at skabe forbindelser mellem kommunens kerneområder. De kan fungere som trædesten i landskabet og give arterne mulighed for at bevæge sig og sprede deres gener fra ét kerneområde til et andet. Herved øges den genetiske diversitet, hvilket er essentielt for arternes overlevelse på langt sigt. Når der pludselig findes sommerfugle, som almindelig blåfugl og lille ildfugl, i et hav af vilde blomster i den store rundkørsel ved Femvejen, hvor der før var kort klippet græsplæne, så har vi skabt en ny trædesten.

I Gentofte Kommune fungerer bynaturen og private haver, som vigtige trædesten for arter. Her kan et sammenhængende kronedække af træer fungere som en grøn forbindelseslinje i det bebyggede landskab, eller en have med mange blomster tilbyde en optankning på nektar og pollen for insekter.

At skabe flere trædesten kan bruges som et princip for administrationen. Ved at øge naturkvaliteten, når vi laver byudvikling, lokalplanlægning eller renoverer bygninger og bygger nyt, kan vi skabe synergieffekter for biodiversitet.

I Gentofte Kommune er mange af de naturlige processer i vores naturområder dæmpet eller fjernet, hvilket har gjort naturen mindre dynamisk, og dermed også mindre robust overfor fremtidens ændrede klima. For eksempel er mange våde naturarealer blevet drænet. Ved at øge antallet af levesteder og tilgængelige ressourcer for arter i både kerneområder og trædesten forbedres naturkvaliteten og forbindelsen mellem områderne yderligere.

For at forvalte vores naturområder i Gentofte, så naturkvaliteten øges, er det vigtigt at give plads til naturlige processer igen. Her er græsning en nøgleingrediens til at sikre biodiversiteten, da store planteædere har en vigtig betydning for at skabe artsrige moser og enge.

Princip #3

Tilpasse drift og planlægning

I Gentofte Kommune ønsker vi at forvalte vores naturområder med biodiversitet for øje og samtidigt styrke naturen i byens rum og opholdsarealer.

Driften af de kommunale områder er et andet afgørende element i visionen om øget naturkvalitet. Vi vil ændre driften af de grønne områder mod det mere vilde og dynamiske og justere driftsplanerne, så de understøtter denne udvikling. Græsset skal stadig klippes, men hvordan og hvornår er afgørende for biodiversitetspotential. Derudover vil vi skabe flere levesteder for planter og dyr samt opgradere vores maskinpark til mere naturvenlig drift.

Gentofte Kommune er en fuldt udbygget kommune. Der er derfor stor konkurrence om pladsen og behov for en løbende afvejning af interesser i planlægningen af byens rum. Vi vil sikre, at biodiversitet indgår i afvejningen, når udviklingsmuligheder for byområder, infrastruktur, klimatilpasningsindsatser mv. skal fastlægges – og om muligt samtænkes.

Vi vil skabe mere sammenhængende naturområder og sikre, at grønne strukturer og forbindelser til naturen bevares i nye lokalplaner. Ved at tænke biodiversitet ind i byens fornyelse og omdannelse kan vi skabe flere grønne trædesten og små oplevelser af vild natur i hverdagen ved at stille krav til kvaliteten og omfanget af bynaturen. Vi vil integrere biodiversitet i vores byggeprojekter og vedligeholdelse af kommunale ejendomme ved at kortlægge eksisterende naturkvaliteter og vælge materialer, som minimerer påvirkning på biodiversitet udenfor Gentofte. Endelig vil vi synliggøre, hvordan vores beslutninger påvirker biodiversiteten, så politikere og borgere kan træffe valg på et oplyst grundlag.

Jægersborg Allé er et af de steder i Gentofte, hvor naturen har fået plads til at blomstre. Langs vejen kan man finde bestande af kornet stenbræk, og ved "Blæsepladsen" findes masser af blomstrende liden klokke.

Man kan også opleve stor saksebi, der kun søger pollen og nektar på klokkeblomster, og som øvrig kuriositet ynder at bygge reder i stråtage. Den flyver i pendulfart til de nærliggende, gamle, stråtekte huse for at lægge æg og sikre næste generation af saksebier. Stråtagene tager ikke skade af de vingede beboere, der på trods af navnet stor saksebi er ganske lille og i tillæg helt ufarlig, da den ikke kan stikke.

Princip #4

Styrke formidling og inddragelse

En forudsætning for at lykkes med at øge biodiversiteten er, at vi får skabt begejstring og forståelse for biodiversitet og medejerskab til dagsordenen. Lysten til at arbejde med biodiversitet hos Gentofte Kommunes borgere er stor, og den skal bakkes op gennem øget formidling, vejledning, inspiration og aktiviteter. Desuden vil vi understøtte frivillige fællesskaber og partnerskaber, der bidrager til biodiversitetsdagsordenen.

Formidling og bred inddragelse er afgørende for at skabe forståelse og engagement i arbejdet med at fremme biodiversitet. Som fuldt udbygget kommune er der begrænset plads til at udlægge nye naturområder, hvilket gør det endnu vigtigere at styrke de eksisterende naturværdier – både i kommunens grønne områder og i private haver. Haverne udgør nemlig en betydelig andel af Gentofte samlede areal.

Kendetegnende for mange af kommunens villakvarterer er, at der her findes gamle haver med store træer, hvor biodiversiteten potentielt kan være høj. Hvis flere haveejere inviterer naturen indenfor, kan haverne blive vigtige trædesten og være med til at forbinde og sikre artsspredning mellem kommunens naturområder, kerneområderne. Der er allerede meget stor interesse for biodiversitet blandt borgere og virksomheder, og denne interesse skal understøttes gennem vidensdeling, inspiration og fællesskaber. Kommunen har i den forbindelse haft et frugtbart samarbejde med bl.a. Grøn Guide Gentofte, der står bag rigtig mange arrangementer, ture, workshops mv. om natur og biodiversitet.

Den samlede formidlingsindsats skal skabe en større forståelse for naturens dynamikker og biodiversitetens betydning. Gennem dialog og konkrete eksempler på naturvenlige tiltag i både offentlige og private områder kan flere aktører bidrage til en fælles indsats for at styrke biodiversiteten i Gentofte.

Hjemmehørende arter er vigtige for at styrke biodiversiteten, fordi det er arter, som gennem årtusinder har tilpasset sig det danske klima, jordbundsforhold og økosystemer i samspil med andre arter, vi har i Danmark.

En lang række insekter har specialiseret sig i de hjemmehørende planter og er afhængige af dem, når de skal finde føde og et sted at lægge deres æg. Aurora-sommerfuglen på billedet lægger kun sine æg på eng- eller løgkarse, da larverne kun spiser disse planter.

De hjemmehørende planter udmærker sig med andre ord ved at fungere både som føde- og værtsplanter, idet de understøtter insekterne i hele deres livscyklus.

Vores natur i Gentofte

Gentofte Kommune har en varieret natur med hav, skov- og dalstrøg, kyststrækninger, søer, moser, vandløb og kildevæld, som tilsammen skaber unikke naturperler tæt på storbyen. De grønne områder i kommunen omfatter omkring 1/5 af kommunens areal og udgøres af parker, naturområder, haveanlæg og kirkegårde, hvor både borgere og besøgende kan nyde naturen. Hertil kommer private haver, der tegner sig for en stor del af det samlede grønne areal i kommunen.

Et grønt område kan have høj eller lav biodiversitet afhængigt af, hvor mange forskellige arter, der lever der, og hvordan området forvaltes. Fx kan en velplejet park være et grønt område, men have lav biodiversitet, mens et vildt og mere uplejet naturområde kan have høj biodiversitet med vigtige levesteder for mange forskellige arter af vilde planter, svampe og dyr, som bidrager til den biologiske mangfoldighed.

Biodiversitetspotentialet kan således ses i en skala fra by- til naturområder. Naturen i Gentofte er kontekstbestemt og varierer afhængigt af, hvor i kommunen, vi befinder os. Naturen kan derfor ses i en skalastruktur, der går fra enkelte naturelementer i byområder til mere vilde og dynamiske naturområder.

Bynaturen

I Gentofte Kommune fungerer bynaturen og private haver som vigtige trædesten for arter. Her kan et sammenhængende kronedække af træer fx. fungere som grønne forbindelseslinjer i et bebygget landskab, et vandhul i haven kan være et vigtigt levested for frøer, eller en have med mange blomster kan tilbyde en optankning på pollen og nektar for insekter. Mange af generalistarterne trives i bynaturen, hvorimod de fleste af specialistarterne er i tilbagegang, da de er mere kræsne med deres levesteder.

De gamle træers betydning

Et fremtrædende element i Gentofte Kommune er de mange store, gamle træer. Træerne udgør unikke levesteder for et væld af arter og bidrager ikke alene med en æstetisk og rekreativ værdi til bybilledet. De er også vigtige i forhold til klimatilpasning, hvor de bl.a. spiller en nøglerolle i indsatsen mod overophedning ved at give skygge. Træerne optager CO₂, reducerer luftforurening, understøtter biodiversiteten, skaber levesteder for fx flagermus, fugle og insekter, samt har gavnlig indvirkning på områder, der er udfordret af højtstående grundvand. De mange træer er en unik ressource i Gentofte Kommune, der er vigtig at bevare.

Naturområderne

Gentofte Kommunes natur er kendetegnet ved hav, skov og krat samt vandafhængige naturtyper som søer, moser og enge. Historisk set har Gentofte Kommune altid rummet mange vådområder. Mange af de tidligere moser og enge er sløjfet de sidste 200 år i takt med, at byen har udviklet sig. Tilsvarende er mange af de mindre vandløb lagt i rør og ført under jorden. Til forskel fra klimaindsatser, hvor et ton reduceret CO₂ har samme effekt, uanset hvor på jorden indsatsen sker, så kræver tiltag for biodiversiteten en geografisk fokuseret tilgang. Den mest omkostningseffektive løsning er at beskytte og forvalte eksisterende naturområder effektivt.

Kræsenhed er ikke kun et fænomen, man kan opleve hjemme ved børnefamiliens spisebord. Det er også ganske udbredt i plante-, dyre- og insektverdenen. Man skelner her mellem *generalister* og *specialister*.

Mens generalisterne kan overleve i en bred vifte af miljøer, fordi de ikke er knyttet til en bestemt fødekilde eller levested, er specialisterne afhængige af tilstedeværelsen af ganske specifikke planter eller forhold for at kunne overleve. Når vi taler om nedgang i biodiversitet, er det derfor typisk specialisterne, der først står for skud.

Orkidéerne er en gruppe af arter, som er højt specialiserede og kræsnede med deres levesteder. Ved Nymosen i Vangede findes flere arter af de fredede orkidéer i overgangszonen mellem land og vand.

Naturgrundlag og -potentialer

Strategien bygger dels på data fra offentlige databaser dels på en dybdegående kortlægning og analyse af kommunens naturværdi og biodiversitet. Et centralt værktøj i strategien har været etableringen af en baseline – et år 0 – som udgangspunkt for måling af naturkvaliteten. Her har vi sammenstillet viden om naturen baseret på feltundersøgelser af de beskyttede naturområder, over 25.000 artsfund indmeldt i naturdatabaser samt en ambitiøs kortlægning af bynaturen, hvor artssammensætningen og strukturer er blevet undersøgt på over 200 grønne arealer i kommunen, udover undersøgelserne på kommunens 91 arealer udpeget efter Naturbeskyttelsesloven. Gentofte Kommunes omfattende datagrundlag om bynaturen har også bidraget til udviklingen af en ny national metode til kortlægning af bynaturen, kaldet UrbanBioScore.

Naturen er under pres

Baselineundersøgelsen har grundlæggende peget på, at naturen i kommunen er under pres. De fleste steder vurderes at have moderat, ringe eller dårlig naturkvalitet, som følge af belastning med næringsstoffer og dræning. Resultaterne peger dog samtidig på, at der med den rette prioritering og indsats gemmer sig store potentialer for udvikling af biodiversiteten.

Sammen om kortlægning af naturen

Baselineundersøgelsen og udpegning af centrale naturområder er sket i tæt samarbejde med bl.a. lokalkendte natureksperter og medlemmer i Grønt Råd. Hver især har de kunnet bidrage med væsentlige input til kvalificering af kortlægningen, herunder viden om koblinger, dynamikker og synergier mellem naturområder, habitater og arter. Udpegningen af henholdsvis kerneområder og trædesten i strategien er tilsvarende sket på baggrund af input fra denne gruppe og en strategisk udvælgelse af, hvor det er muligt at gøre en indsats, og hvor det vil skabe størst mulig effekt.

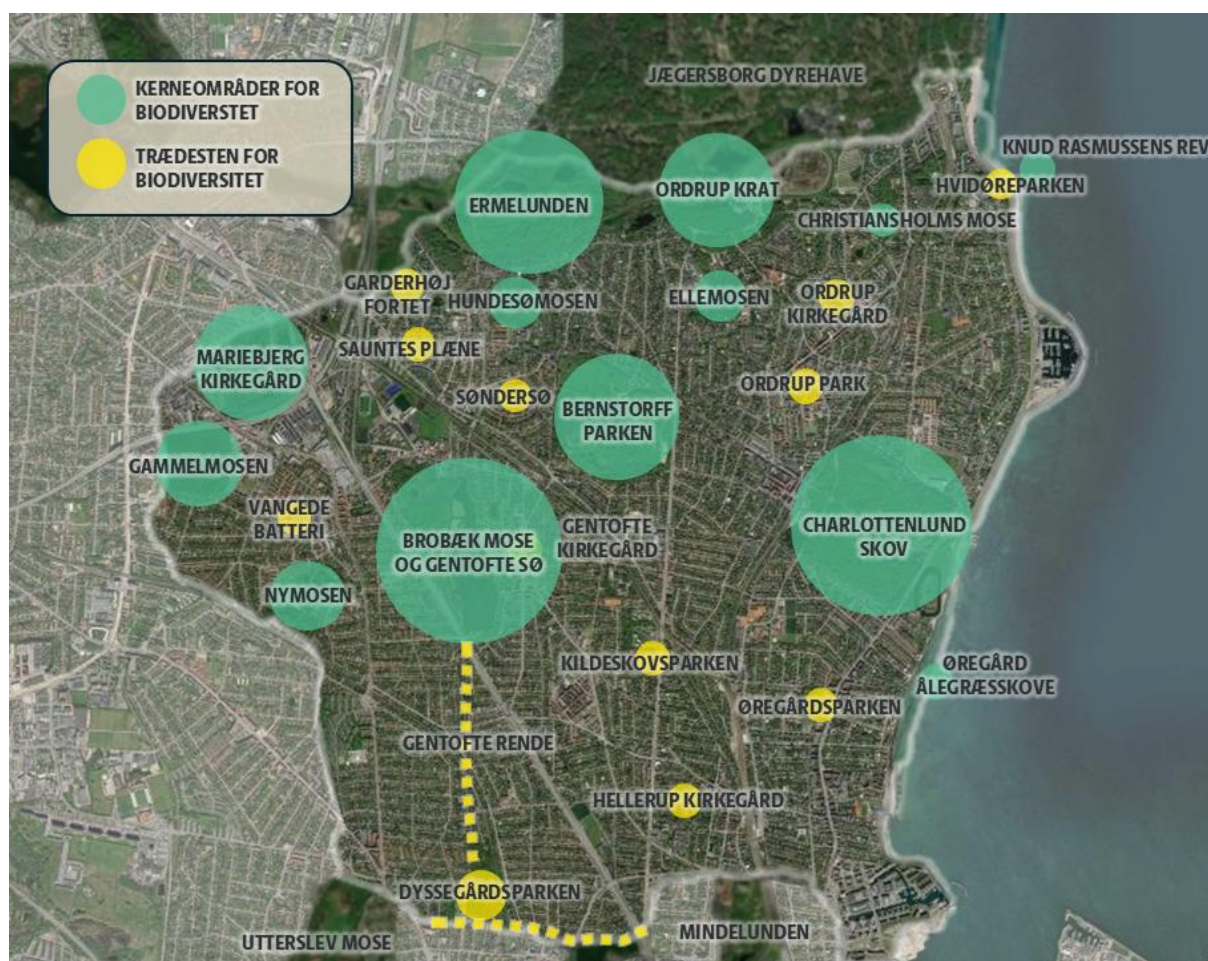
Med basellinen er der skabt et fintmasket overblik over naturkvaliteten i kommunen anno 2023-24, hvilket giver mulighed for kunne følge udviklingen og dokumentere effekten af de tiltag, der igangsættes for at forbedre biodiversiteten. Foto: Gentofte Kommune

Kerneområder og trædesten

Med strategiens vision om at øge naturkvaliteten gennem principperne om at 1) bevare og beskytte, 2) forbedre og forbinde og 3) tilpasse drift og planlægning er det centralt at få udpeget kerneområder og trædesten i kommunen for at kunne prioritere indsatsen.

Sammenhængende arealer og plads er helt afgørende parametre for biodiversitet. Derfor finder man også den største artsrigdom med bl.a. flere sårbare arter i Gentofte kommunes større naturområder, hvor der samtidig er en stor variation i udbuddet af levesteder. Disse områder har Gentofte Kommune udpeget som **kerneområder** for biodiversitet, og her fokuserer vi i strategien særligt på at beskytte og bevare de vilde arter og deres levesteder. Kerneområderne huser ikke kun sjældne og truede arter, men også en bred vifte af almindelige arter. Når kommunen arbejder på at beskytte de sårbare arter i kerneområderne, drager mange andre arter i området også fordel af indsatsen.

For at understøtte biodiversiteten er det afgørende at skabe bedre forbindelser mellem kerneområderne. Derfor har vi i Gentofte Kommune udpeget mindre naturområder, der kan fungere som **trædesten**, så arter lettere kan sprede sig i landskabet. Kommunen har identificeret trædesten, i områder med højt biodiversitetspotentiale som kommunens selv ejer, og vil målrettet forbedre disse for at forbinde vigtige kerneområder. Med tiden kan trædesten udvikle sig til kerneområder, der igen kan danne afsæt for udpegning af nye trædesten.

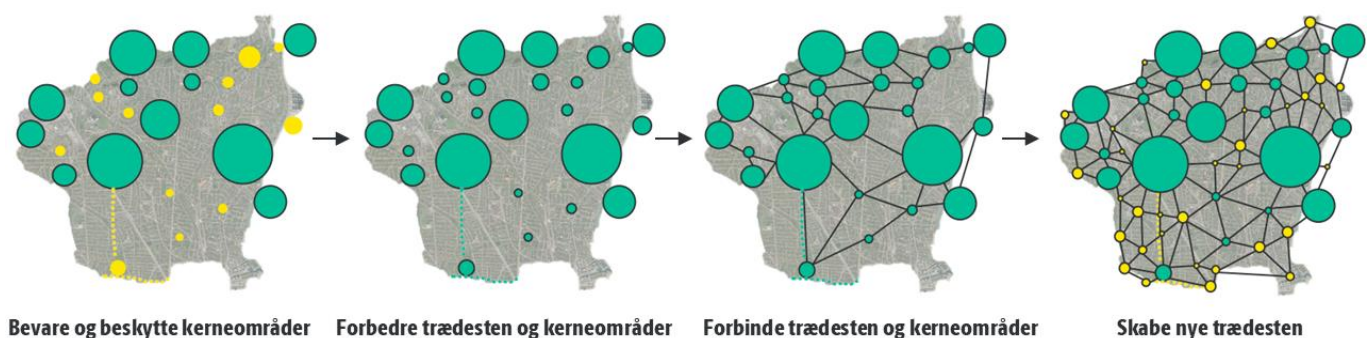
Prioriterede kerneområder (grønne cirkler) og trædesten (gule cirkler) for biodiversitet i Gentofte Kommune. Kategoriseringen af kerneområder og trædesten angiver naturværdiernes estimerede naturkvalitet og i hvilken grad, der skabes grundlag og levevilkår for arter baseret på baselineanalysen.

Kerneområderne i Gentofte Kommune kræver handling nu og her, og omfatter permanent beskyttelse mod presfaktorer, der forringer naturkvaliteten, såsom næringsstoffbelastning, tilgroning og dræning. Indsatserne indenfor trædestenene baserer sig i højere grad på frivillighed, og typen af indsats er her mere fleksibel.

Nedenfor fremgår, hvordan vi i Gentofte Kommune vil arbejde med kerneområder og trædesten ud fra strategiens principper om 1) at bevare og beskytte og 2) at forbedre og forbinde.

Gentofte Kommune vil starte med at bevare og beskytte kerneområder. Dernæst at forbedre tilstanden af de eksisterende kerneområder og trædesten. Målet er, at trædestenene med tiden kan udvikle sig til kerneområder, der igen kan danne afsæt for udpegning af nye trædesten. Da flere centrale naturarealer ligger i andre kommuner, men grænser op til Gentofte Kommune, er det vigtigt, at der tænkes på tværs af kommuneskel for at skabe et mere sammenhængende naturnetværk.

Principper for arbejdet med kerneområder og trædesten

Sammenhæng med andre naturområder

Omkring kommunen ligger flere større naturområder, som vi ønsker at styrke forbindelsen til. Langs kysten mod øst er kommunen afgrænset af Øresund. Mod syd på grænsen mod København har Gentofte Kommune forbindelse til flere større grønne områder, herunder Utterslev Mose, Mindelunden/Ryvangens Naturpark og Emdrup Sø. Mod nord ligger Jægersborg Dyrehave, som er udpeget som et større sammenhængende område af national prioritet for at standse tabet af biodiversitet i Danmark.

Vand er en vigtig katalysator for liv og tiltrækker en lang række fugle, smådyr og insekter.

Dog er søerne og vandhullerne i Gentofte Kommune ofte isoleret og omkranset af bebyggelse. Et korrekt anlagt vandhul i en have kan derfor udgøre en vigtig trædesten for bl.a. padder, og sikre en bedre forbindelse mellem naturområderne.

Fokusarter

Med strategiens vision om at styrke formidling og at inddrage er et væsentligt element at udpege fokusarter der findes i Gentofte kommunes bynatur eller forskellige naturområder.

Med strategien sætter vi i Gentofte Kommune fokus på 24 arter eller artsgrupper, som du kan møde i kommunen. Fælles for dem alle er, at de giver et fingerpeg om, at der er gode forhold i området, der understøtter biodiversiteten.

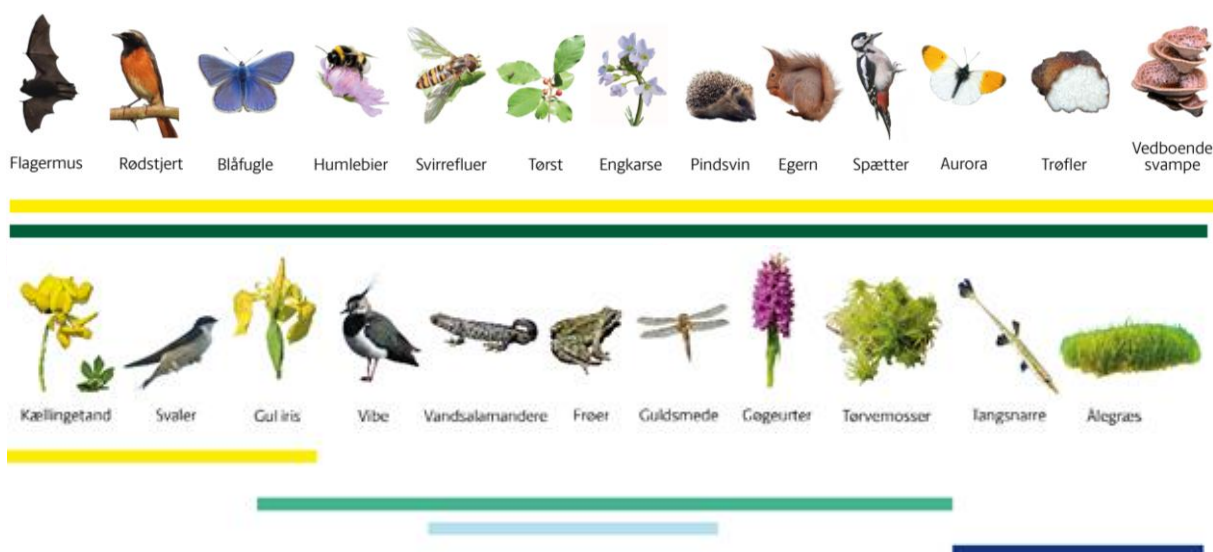
Derved kan fokusarterne hjælpe med at skabe viden, glæde og opmærksomhed omkring den natur, der er kendetegnende for Gentofte kommune, og forhåbentlig give lyst til at opdage dem i vores naturområder og invitere de vilde arter ind i haverne.

Fokusarterne udmærker sig ved, at de alle er lette at genkende selv for det utrænede øje. De udvalgte arter dækker dels enkeltarter såsom pindsvin og gul iris, og dels større artsgrupper som fx humlebier og svirrefluer.

De 24 fokusarter er valgt ud fra, at de kræver forskellige forhold eller levesteder for at trives, fx blomstrende urter, gamle træer eller vand. Arterne findes alle i Gentofte Kommunes forskellige naturtyper, og der er således repræsenteret arter fra både bynatur, skov, mose, sø og hav.

Vi vil bruge disse fokusarter i formidlingen om biodiversitet. Ved både at medtage enkeltarter og artsgrupper har vi skabt et fleksibelt værktøj, der på en gang giver mulighed for generelle betragtninger og vejledninger og samtidigt åbner for at zoome ind og udfolde den særlige historie, der knytter sig til hver enkelt, specifik art.

- Bynatur
- Skov
- Mose
- Sø
- Havet

Handleplaner for biodiversitet 2025-2030

Gentofte Kommunes biodiversitetsstrategi arbejder med fire principper, der skal sikre opnåelse af visionen om at øge naturkvaliteten i Gentofte kommune.

Handleplanerne beskriver konkrete indsatser for hvert princip for perioden 2025-2030. Der er fastsat mål frem mod 2027 og 2030, og handleplanen vil blive fulgt op af statusopgørelser i disse år.

Handleplanerne skal opdateres i 2030, hvor der skal fastsættes indsatser og mål for den kommende 5-årige handleplansperiode for at sikre, at vi kan følge og justere indsatsen løbende med baggrund i nyeste viden.

Læsevejledning

Ved hver indsats er tilføjet en sværhedsgrad, der indikerer, hvor komplekst tiltaget er at gennemføre. Komplexiteten er vurderet ud fra en skønmæssig betragtning af både økonomi, lovgivningsmæssige forudsætninger, indbyrdes afhængigheder (med fx andre projekter) og tekniske udfordringer. Ét hjerte (♥) betyder, at handlingen er nem at gennemføre; to hjerter (♥♥) angiver et middelniveau, mens tre hjerter (♥♥♥) betyder, at handlingen er kompleks.

Indsatser for at bevare og beskytte naturkvalitet

Skabe et tydeligt administrationsgrundlag for kommunale træer ♥♥♥

Træer skaber levesteder for mange arter, forbedrer og forskønner bymiljøet og bidrager til klimatilpasning ved at absorbere regn- og grundvand. De er også afgørende for at modvirke varmeø-effekten og bevare kommunens smukke grønne præg. Gamle træer er særligt værdifulde for biodiversiteten, da de fungerer som levesteder for en lang række arter. Derfor vil vi sikre, at kommunens træer får mulighed for at blive gamle, samtidig med at vi planlægger for fremtidige generationer af træer. Vi vil tydeliggøre vores strategi for valg, pleje, bevarelse og plantning af træer, så vi styrker både biodiversiteten og kommunens klimarobusthed.

Sikre at døde træer er fulde af liv ♥♥♥

Gamle og døde træer spiller en vigtig rolle i økosystemet. Træer med sprækker, huller og dødt ved giver levesteder til flagermus, insekter, svampe, mosser og laver. Derfor vil vi som udgangspunkt bevare døde træer i parker og grønne områder, hvor de ikke udgør en sikkerhedsrisiko. Vi vil også lade organisk materiale som træstammer og træstammer blive liggende eller samle græs- og grenafklip i næringsrige krat, hvor dette er muligt. Dette reducerer transport og CO₂-udledning og skaber samtidig føde- og levesteder for en lang række arter. Tiltag som kvashegn, kompost og dødt ved vil i videst muligt omfang blive integreret i parker og ved etablering af fx vejbede, for at understøtte biodiversiteten og fremme en naturlig næringsstofcyklus.

Nedsætte belastningen af beskyttede søer og moser fra overløb med spildevand ♥♥♥

I tilfælde af voldsomme nedbørshændelser sker der i Gentofte kommune overløb med regnvandsopblandet spildevand til natur- og vandområder som, bl.a. søer og moser. Overløbene er en slags nødventil, der skal forhindre vand fra kloakkerne i at skabe oversvømmelser på terræn eller i kældre, hvis kloakkerne bliver fyldt. Med spildevandet tilføres store næringsstofpuljer, hvilket har en markant negativ indvirkning på naturkvaliteten i de berørte områder.

Fjernelse af de nuværende overløb er derfor afgørende for at opnå højere naturværdi i mange af vores naturområder. Tiltaget skal ses i sammenhæng med det igangsatte projekt med separering af regnvand og spildevand i hele kommunen, som foretages opland for opland, og som på sigt helt vil eliminere det nuværende overløbsproblem. Gentofte Kommune vil belyse, hvilke naturområder som har særligt behov for en forbedret beskyttelse mod overløb, for at sikre at den overordnede vision om at øge naturkvaliteten kan opnås. Fokus vil særligt ligge på indsatsen i det internationale Natura 2000-område omkring Brobæk Mose og Gentofte Sø samt i de øvrige udpegede kerneområder.

Nedsætte belastningen af det kystnære havmiljø i Øresund ♥♥♥

Havmiljøet i Øresund langs Gentofte Kommunes kyst er belastet af næringsstoffer fra renseanlæg og regnvandsbetingede overløb med spildevand. I takt med at der separatkloakeres i Kommunen, vil mængden af næringsstoffer, der udledes til havmiljøet, løbende blive nedbragt. Separatkloakeringen forventes at være gennemført i 2050. Vi vil fortsat samarbejde med Novafos om separering og igangsættelse af mulige supplerende tiltag, for at nedbringe overløb til Øresund.

Understøtte dynamisk natur og naturlige processer ♥♥♥

Naturlige processer såsom græsning, brand, oversvømmelse, tørke og stormfald er essentielle for biodiversitetens opretholdelse og udvikling. Disse processer har været en normal del af naturens gang indtil for få hundrede år siden, men menneskelig indgriben har dæmpet eller fjernet mange af dem. Naturen er dermed blevet mindre dynamisk og mere ensrettet, hvilket har ført til et fald i kvaliteten af mange naturarealer og tab af vilde arter. For at bevare kerneområderne i kommunen vil vi understøtte naturlige processer og dynamikker. Vi vil afsøge, hvor dynamiske processer kan blive understøttet med nødvendige forvaltningsindsatser som fx afbrænding af dødt plantemateriale, opsamling af afklip eller helårsgræsning med store planteædere.

Arbejde strategisk med øget naturkvalitet og biodiversitet på kommunale arealer ♥♥♥

Størstedelen af kommunens naturarealer er omfattet af udviklingsplaner, som flere steder er forældede eller ikkeeksisterende. Vi vil udarbejde og opdatere udviklingsplaner for vores kerneområder, så de tilgodeser biodiversitet og variation i levesteder og ressourcer, der samtidig bidrager til at øge naturindholdet. Vi vil undersøge og afveje i, hvilke områder en høj biodiversitet kan være det primære formål.

Udarbejde retningslinjer for bekæmpelse invasive arter ❤️ ❤️ ❤️

Vi vil arbejde med forebyggelse og tidlig kontrol af invasive arter. Der skal gennemføres en målrettet indsats mod udvalgte invasive arter, som udgør en trussel mod den eksisterende natur. Indsatsen prioriteres indenfor beskyttede naturområder.

Kortlægge og evaluere naturkvalitet på kommunale naturområder ❤️ ❤️ ❤️

Vi vil løbende sikre at tiltagene for en højere biodiversitet virker efter hensigten og dermed løbende evaluere på naturkvaliteten og dens udvikling. Gennem kortlægning af naturområder skal det dokumenteres at ændringer i driftspraksis virker, samt lokalisere og prioritere de indsatser, der er vigtigst. Kortlægning og registrering af naturkvalitet er centrale redskaber i forhold til at administrere og forvalte naturområder. Vi vil benytte de bedste tilgængelige metoder til registrering af bynatur, beskyttet natur og marin natur. Gennem status og opfølgning på biodiversitetsstrategien kan vi fastholde kursen mod at øge naturkvaliteten.

Stor flagspætte er almindelig i Gentofte og yngler blandt andet ved Brobæk Mose. Hvert år hugger den et nyt redekammer i et dødt træ, og året efter kan småfugle flytte ind i de gamle huller.

Foto: Klaus Brodersen

Handleplan for at bevare og beskytte naturkvalitet

Inden udgangen af 2027 vil vi:

- Udarbejde og offentliggøre retningslinjer for bevarelse af gamle træer og dødt ved i vores grønne områder, på veje og i parker.
- Påbegynde udviklings- og plejeplaner for Gentofte Sø og Brobæk Mose med fokus på at styrke naturkvaliteten.
- Kortlægge arealandel med kronedække og grønt areal i de forskellige bydele i Gentofte Kommune.
- Udarbejde og offentliggøre retningslinjer for bekæmpelse af invasive arter for at forebygge spredning og sikre tidlig kontrol af udvalgte arter.
- Prøv forskellige metoder for at forbedre de naturlige processer og dynamikker i vores kerneområder, som at brænde dødt plantemateriale, samle afklippet græs og/eller have græsning hele året.

Frem mod 2030 vil vi:

- Udarbejde retningslinjer for træer på kommunale arealer.
- Samarbejde med Novafos om at nedsætte belastningen fra overløb til Øresund og beskyttede naturområder og dermed begrænse den negative indvirkning på biodiversiteten og naturtyperne.
- Udarbejde minimum tre udviklings- og plejeplaner for Gentofte Kommunes naturområder og identificere delområder der fremadrettet har høj biodiversitet, som primært formål.
- Evaluere om de gennemførte indsatser har bidraget til en øget naturkvalitet ved at kortlægge og dokumentere ændringer i naturtilstand i kerneområder, udvalgte bynaturområder og marine habitater.

Kysten ud for Knud Rasmussens monument, lige syd for Bellevue Strandbad og Klampenborg, rummer et af de vigtigste stenrev i Gentofte. Der er et lavvandet rev med masser af skjulesteder for tanglopper, rejer og småfisk, og de større fisk kommer herind på lavt vand for at søge føde.

Øresund har haft et trawlforbud siden 1932, hvilket har resulteret i en forholdsvis sund havbund. Området rummer mange forskellige marine naturtyper og en artsrig flora og fauna sammenlignet med de andre indre farvande i Danmark. På trods af, at der er registreret over 155 fiskearter og 198 arter af bunddyr, er Øresund ikke vurderet til at være i god økologisk tilstand, primært på grund af næringsstofudledning.

Indsatser for at forbedre og forbinde naturområder

Sikre større og vildere sammenhængende naturområder ♥♥♥

Prioriteringen af midler til kvalitetsforbedringer af eksisterende natur skal ske indenfor eller i tilknytning til de større sammenhængende naturområder med høj artsrigdom. Et eksempel kunne være lavbundsområdet omkring Ermelundsdaalen, Ordrup Krat og Ellemosen, syd for Jægersborg Dyrehave. Gentofte Kommune ejer en del af arealet, og vi vil afsøge muligheder for styrke naturkvaliteten og sammenhængen mellem områderne i samarbejde med øvrige lodsejere i området.

Skabe trædesten ♥♥♥

Vi vil øge naturkvaliteten i både eksisterende og nye grønne områder – i både stor og lille skala – for at skabe flere trædesten i landskabet. Gentofte Kommunen har allerede udpeget en række trædesten med højt biodiversitetspotentiale, som vi vil styrke for at forbinde vigtige kerneområder.

Derudover vil vi etablere nye trædesten, hvor det er muligt. Omfang, prioritering og placering afhænger af de lokale forhold. Vi vil undersøge mulighederne for at integrere nye trædesten, når vi udvikler byområder, implementerer grønne løsninger i forbindelse med separatblokering samt ved renovering og nybyggeri.

Forbedre overgangszoner fra land til vand ♥♥♥

Adgang til og tilstedeværelsen af vand er afgørende for biodiversiteten. Overgangen mellem land og vand skaber unikke levesteder, og i en kommune med både saltvand og ferskvand har disse områder et stort potentiale for at understøtte et rigt plante- og dyreliv. Derfor vil vi i Gentofte Kommune arbejde for at øge biodiversiteten i overgangszonerne ved at forbedre og genskabe naturlige levesteder. Det kan fx ske ved at fjerne brinksikringer ved søer, så der skabes mere naturlige bredzoner, eller ved at etablere 'boardwalks' i stedet for stier på tværs af moser. Når vi klimasikrer Gentofte Kommune, vil vi søge at planlægge for plads til kystnatur over og under vandet.

Gentoftes vilde haver ♥♥♥

Private haver spiller en vigtig rolle i at forbinde kommunens grønne områder. Men det er ikke altid indlysende, hvordan man som haveejers selv kan gøre en forskel for biodiversiteten. Derfor vil vi styrke vores netværk af vilde have-ambassadører, som kan inspirere og vejlede andre.

En vild have kan fungere som en trædesten mellem kerneområder og skabe bedre leve- og spredningsmuligheder for vilde arter. Derfor vil vi engagere private boligejere i biodiversitetsdagsordenen og vise, hvordan konkrete tiltag på egen grund kan gøre en reel forskel. Vi vil udarbejde område-specifikke anbefalinger – fx. hvordan et vandhul i haven kan forbinde to bestande af frøer og styrke deres overlevelse.

Gennem viden om de planter og dyr, der kendetegner kommunen, og med de rette værktøjer, kan haveejere aktivt bidrage til den lokale natur. Sammen kan vi skabe forbindelser mellem kommunens værdifulde, men isolerede naturområder og styrke spredningskorridorerne.

I prioriterede områder vil haveejere og boligforeninger få tilbudt et vejledningsforløb om at skabe levesteder for arter i haven og følge dens udvikling. Disse cases skal fungere som inspiration for andre, så endnu flere haver kan blive en del af det grønne netværk.

Understøtte variation i levesteder og ressourcer på kommunale arealer ♥♥♥

Vi vil fokusere på at sikre vand og flere nektarkilder fra hjemmehørende arter som ressource på kommunale arealer. Indsatser for at understøtte varierede levesteder prioriteres i særlig høj grad indenfor trædesten for biodiversitet.

Vådt er godt – i hvert fald for naturen ♥♥♥

Vi vil genskabe mere naturlig vandbalance i våd natur. Kommunens søer og moser er vigtige levesteder for mange arter, men mange moser og søer i Gentofte har en unaturlig vandbalance, på grund af afvandingssystemer, og lider derfor af vandmangel i sommerperioden. Vi vil forbedre naturkvaliteten ved at genskabe en naturlig vandbalance, hvor dette er muligt. Vi vil udpege potentialer for, hvor regnvand kan bidrage positivt til at øge naturkvaliteten i eksisterende naturområder.

Genåbne vandløb og genoprette vådområder ❤️❤️❤️

Gentofte er historisk set en våd kommune, men mange vandløb og vådområder er gennem tiden blevet rørlagt eller drænet, hvilket har svækket biodiversiteten. Vi vil undersøge potentialet for at genåbne vandløb og genskabe tidligere vådområder for at styrke den naturlige hydrologi og skabe mere varierede levesteder.

Åbne vandløb forbedrer naturkvaliteten, øger biodiversiteten og fungerer som blå forbindelseskorridorer for artsspredning. Samtidig kan genåbning af vandløb bidrage til at tilbageholde regnvand ved kraftige nedbørshændelser og dermed understøtte klimatilpasningen. Også rekreativt kan åbne vandveje give nye oplevelser i landskabet og bringe borgerne tættere på naturen.

På baggrund af tekniske undersøgelser og ekspertvurderinger vil vi identificere de steder, hvor genåbning og genopretning har størst potentiale for at styrke biodiversiteten, samtidig med at vi inddrager hensyn til klimatilpasning og rekreativ værdi.

Afsøge potentialer for biodiversitet langs veje og skinner ❤️❤️❤️

Vi vil styrke grønne forbindelser i Gentofte Kommune ved at undersøge om biodiversitetspotentialer for skovbryn og ruderaer langs veje og skinner kan øges. Vi vil afsøge mulighederne for alternativ belysning af hensyn til nataktive dyr og insekter. Vi vil starte med at undersøge om forbindelsen mellem de to større kerneområder Mariebjerg Kirkegård og Gammelmosen kan styrkes.

Skabe nye levesteder i Øresund ❤️❤️❤️

Gentofte Kommune har flere små stenrev og undersøiske skove af ålegræs langs kysten. Vi vil sikre opretholdelse og udvidelse af disse habitater, da de bidrager til skabe vigtige levesteder for både krebsdyr, småfisk og større fisk som havørred og torsk.

Kommunen vil forbedre og forbinde de eksisterende habitater gennem en aktiv genopretning af tabte naturtyper, herunder stenrev. Stenrev skaber gemmesteder, føde og levesteder for havets dyr og planter og er derfor af væsentlig betydning for biodiversitet i havet. Vi vil etablere stenrev i forbindelse med eksisterende områder med stenrev og sikre, at de nye rev etableres udenfor områder med risiko for iltvind.

Jo mere varieret udvalget af levesteder i landskabet er, desto større er chancen for, at mange arter kan finde steder, som opfylder betingelserne for, at de kan overleve og formere sig.

Sorthovedet kardinalbille er almindelig, men kræver flere forskellige levesteder for at kunne overleve. Den lever af nektar fra især hvidtjorn og skærmplanter, og lægger æg under barken på døde løvtræer.

Foto: Birgitte Rühmann

Handleplan for at forbedre og forbinde naturområder

Inden udgangen af 2027 vil vi:

- Afsøge mulighederne for et tværkommunalt samarbejde med Lyngby-Taarbæk Kommune og Naturstyrelsen for at sikre et nationalt prioriteret, større sammenhængende naturområde omkring Ermelundsdalen under Grøn Trepert.
- Styrke netværket af 'vilde have-ambassadører' og udarbejde områdespecifikke anbefalinger for at øge biodiversiteten i haver, der ligger i tilknytning til områderne: Gentofte Sø og Brobæk Mose, Ermelundsdalen, Nymosen og området omkring Gentofterenden og Søborghusrenden.
- Udarbejde rapport med undersøgelse af, om biodiversitetspotentialet for skovbryn og ruderaer langs veje og skinner kan øges for at forbedre og forbinde trædesten.
- Gennemføre en screening af potentialeområder for at tilbageholde vand på terræn og genåbne vandløbsstrækninger, der kan bidrage til at forbedre naturkvaliteten og genskabe naturlig vandbalance. Screeningen vil indgå som element i planlægningen af separatkloakeringen.
- Etablere habitater, minimum et stenrev, i Øresund.

Frem mod 2030 vil vi:

- Forbedre overgangszonen mellem land og vand ved søer på kommunale arealer ved at fjerne brinksikringer ved Nymosen og påbegynde etablering af 'boardwalks' i stedet for stier på tværs af Brobæk Mose Øge antallet af nektarkilder eller vandressourcer i mindst fem trædesten for biodiversitet
- Tilbyde vejledning og forløb om biodiversitet til haveejere og boligforeninger.
- Undersøge og forbedre den naturlige vandbalance i beskyttede naturområder på kommunale arealer, og afdække mulighed for at reducere CO₂-udledning fra lavbundslande.
- Sikre nye trædesten mellem naturområder ved byudvikling og byggeri.
- Tænke biodiversitet ind i anlæg, drift, renovering eller omdannelse af infrastruktur.
- Udvælge en vandløbsstrækning, hvor forbindelsen mellem land og vand styrkes og naturkvaliteten øges.
- Undersøge mulighederne for at skabe flere stenrev og arbejde for at opnå sammenhæng mellem de enkelte rev.

**Kun 5% af det samlede areal i
Gentofte Kommune er beskyttet
natur, og bynatur udgør hoved-
parten af vores grønne arealer.**

Kejserkåben er en af de få sommerfugle i Danmark, som indenfor de seneste 15 år har haft en markant fremgang. Den holder til i skovlysninger og skovbryn. Larverne æder udelukkende blade af violer, fx martsviol, hundeviol eller almindelig stedmoderblomst.

Indsatser for at tilpasse drift og planlægning

Fornyelse af driftsplaner af kommunens grønne områder med et naturvenligt fokus ♥♥♥

En fornyelse af de eksisterende driftsplaner for kommunens grønne områder er nødvendig for at imødekomme både det øgede fokus på biodiversitet og de klimaforandringer, der påvirker vækstsæsoner og naturens dynamik. I arbejdet vil vi have særligt fokus på at identificere elementer, arter og typer af beplantning og driftsmetoder, som er uhensigtsmæssige i forhold til biodiversitet eller arbejdsintensitet, og erstatte dem med mere robuste og naturvenlige løsninger, som bidrager til at øge antallet af levesteder og ressourcer for arter.

Omstille kommunens maskinpark til en fremtidig naturvenlig drift ♥♥♥

Nye driftsbeskrivelser går hånd i hånd med en omstilling af kommunens maskinel. Det er sandsynligt, at ændrede, mere naturvenlige driftsformer kræver andet maskinel. Så når maskiner til traditionel drift er udtjente, kigger vi fremad mod nye og mere bæredygtige driftsformer.

En drift der skaber mere biodiversitet ♥♥♥

Viden om biodiversitet er vigtig for alle, som udfører driften i praksis. Kun derved kan vi sammen skabe et fælles ejerskab og inspirere til at drive omstillingen effektivt. Derfor lægger vi vægt på at tilbyde kurser og efteruddannelse i biodiversitet og naturnær drift til kommunale medarbejdere i driften.

Tilstræbe et bæredygtigt materialekredsløb i driften ♥♥♥

Det forventes, at den fremtidige drift kan give større mængder biologisk materiale fx. hvor græsafklip skal opsamles. For at undgå at materialerne bliver til affald og bortskaffes, vil Gentofte Kommune arbejde for at genanvende materialerne som ressource. Vi vil undersøge, hvad øvrige kommuner har succes med samt afprøve effektive tiltag på egne arealer.

New European Bauhaus i Gentofte ♥♥♥

I Gentofte Kommune arbejder vi med den fælles europæiske vision New European Bauhaus som en inspirerende ramme for den grønne omstilling. Med afsæt i tankerne herfra, har vi i kommunen fokus på at fremme initiativer og fysiske projekter, der driver den grønne omstilling og resulterer i god arkitektur og høj æstetisk værdi, øger naturindholdet samt involverer og bidrager til lokalsamfundet. I kommunens arbejde med New European Bauhaus-initiativet, er der lagt særlig vægt på at udvikle projekter, der samtidigt øger biodiversiteten og fremmer lokal flora og fauna.

Understøtte og udvikle områder i det nationale Grønt Danmarkskort ♥♥♥

Grønt Danmarkskort sigter efter at sammenbinde og udvide naturområderne i Danmark på tværs af landets kommuner gennem udpegninger i kommuneplanerne. Vi vil understøtte og udvikle de allerede udpegede områder i Grønt Danmarkskort, som kan sikre sammenhænge på tværs. I vores udpegning af kerneområder og trædesten har Grønt Danmarkskort derfor også udgjort et vigtigt pejlemærke. Ved nye lokalplaner indenfor udpegningstyperne under Grønt Danmarkskort indarbejdes bestemmelser, der sikrer grønne strukturer og forbindelser til den omgivende natur i det omfang, det er muligt og relevant.

Tilgodese biodiversitet ved kommune- og lokalplanlægning ♥♥♥

Etablering af ny bynatur skal ske med fokus på biodiversitet. Vi vil i det omfang, det er muligt og relevant, stille krav om kvalitet og omfang af bynatur i kommune- og lokalplanlægning. Vi vil kortlægge eksisterende naturkvaliteter, så eventuelle karakteristiske og sårbare arter så vidt muligt bevares. I eksisterende og nye grønne områder, uanset ejerforhold, skal der være fokus på at fastholde eller øge biodiversiteten. Vi vil udvikle metoder og praksis, så vi kan stille og håndhæve krav til biodiversitet og kvalitet af bynatur i henhold til plan- og bygge lov.

Dette kan fx. være gennem krav til en minimumsprocentdel grønt areal i byområder, hjemmehørende arter, eller krav til kvaliteten af områderne i de enkelte lokalplaner.

Planlægge for plads til bynatur ♥♥♥

Vi vil sikre mere plads til bynatur. Bynatur handler om formidling og oplevelser, det handler om, hvilken natur og by vi ønsker at bo i. Bynatur sikres i lokalplaner primært på friarealer. Størrelsen på friarealet er fastlagt i kommuneplanen og evt. lokalplan ud fra stedets anvendelse og omfang af bebyggelse. Friarealerne indeholder opholdsarealer, men skal ofte også give plads til fx affaldshåndtering, brandredning og cykelparkering. Det

efterlader ofte små og usammenhængende arealer til bynatur. Vi vil gennem den fysiske planlægning søge at prioritere rumlig og funktionel sammenhæng for biodiversitet i byen.

Arbejde med biodiversitet i det byggede miljø ❤️❤️❤️

Gentofte Kommune er kendt for sin omfattende kultur- og naturarv. Vi vil belyse eksisterende naturkvaliteter på kommunale ejendomme ved at værdisætte biodiversitet, i forbindelse med opførelse, drift og vedligeholdelse. Vi vil fokusere på biodiversitet ved renovering og nybyggeri af kommunens bygninger og udearealer og konkretisere potentialer for at øge biodiversiteten. Dette inkluderer krav til at øge antallet af levesteder for arter, og minimere påvirkningen, som ressourceudtaget har på biodiversiteten ved at stille krav til materialevalg. Vi vil undersøge metoder til at belyse påvirkning, som byggeprojekter har på økosystemer uden for selve byggepladsen. Dette er populært kaldet off-site biodiversitet, og kan for eksempel ved udvinding af ressourcer til byggematerialer eller energiforbrug. På projektniveau vil vi kortlægge eksisterende biodiversitetsforhold og undgå at bygge ud i naturen. Vi vil minimere skader på eksisterende vegetation og dyreliv ved at etablere beskyttelseszoner og anvende skånsomme byggepraksisser.

Belyse påvirkning af biodiversitet ved sagsfremstillinger og budgetprocesser ❤️❤️❤️

At investere i biodiversitet er langsigtet bæredygtigt på flere måder. Vi har udviklet et beslutningsværktøj, som kan vurdere en sags påvirkninger på en række miljøaspekter. Således kan effekt for biodiversitet allerede i beslutnings- eller budgetprocessen synliggøres, og dermed opnås en vurdering, der kan nuancere afvejningen af økonomiske, miljø- og klimamæssige og sociale hensyn. Når påvirkning eller gevinster for biodiversitet belyses og sammenstilles med økonomi, får politikere og borgere et konkret grundlag til at drøfte og træffe de bedst mulige valg.

Egetræet er den helt store højdespringer, når vi taler biodiversitet i Danmark. Et gammelt, hjemmehørende egetræ kan være hjemsted for mere end 1000 arter. Til sammenligning er en amerikansk rød-eg, plantet i dansk jord, kun hjemsted for ca. 20 arter.

Foto: Ewa E. Koczorowska

Handleplan for at tilpasse drift og planlægning

Inden udgangen af 2027 vil vi:

- Opdatere driftsbeskrivelser for kommunens grønne områder med henblik på en mere naturvenlig drift.
- Uddanne kommunale driftsmedarbejderne i naturvenlig drift for at sikre ejerskab til de nye driftsplaner.
- Planlægge omstilling af den kommunale maskinpark, så den bliver gearret til mere naturvenlig drift.
- Påbegynde et bæredygtigt materialekredsløb af græsafklip og træflis i de kommunale parker, hvor dette giver praktisk mening.
- Udarbejde en analyse for mulige tværkommunale naturprojekter indenfor de udpegede områder i Grønt Danmarkskort, der kan sikre sammenhænge på tværs af kommunen.
- Belyse eksisterende biodiversitetsværdier tidligt i processen ved lokalplanlægningen.
- Afsøge og så vidt muligt implementere de lovgivningsmæssige muligheder i planloven til at indarbejde plads til bynatur og biodiversitet i nye projektlokalplaner – fx. ved at udpege og fastsætte relevante bestemmelser for befæstelse, begrønningsprocent og krav om hjemmehørende arter.
- Udvikle værktøjer til at inddrage biodiversitetsforhold i dialogen med projektudviklere ved nye projektlokalplaner.
- Indarbejde vejledning for biodiversitet i projektmodeller ved byggeri, renovering og vedligehold af kommunale bygninger.
- Udvælge og teste en biofaktor-metode til at belyse ændringer for biodiversitet i forbindelse med byggeri, renovering og vedligehold af kommunale bygninger.
- Sikre stillingtagen til biodiversitet i større politiske og økonomiske beslutninger ved at benytte et beslutningsværktøj, Torus.

Frem mod 2030 vil vi:

- Udpege kommunale arealer, der skal omlægges, så driften gøres mere naturvenlig og udarbejde en tidsplan for omlægning
- Afsætte midler til at omstille kommunens maskinpark til fremtidig naturvenlig drift.
- Evaluere og tilrette dialogværktøjer til inddragelse af biodiversitetsforhold i projektlokalplaner.
- Gennemføre systematisk screening for biodiversitet gennem bæredygtighedsskabelon for projekter indenfor byggeri, renovering og vedligehold af de kommunale ejendomme.
- Fastsætte retningslinjer og procedurer for at fastholde eller øge biofaktor ved byggeri, renovering og vedligehold af de kommunale ejendomme.
- Undersøge metoder til at kortlægge materialers påvirkning af biodiversitet udenfor Gentofte, off-site biodiversitet og belyse, hvilke materialer der skader biodiversiteten mest, når vi henter nye ressourcer, samt opstille alternativer.

Ermelundsdalen ligger i Gentoftes nordlige del og udgør sammen med Jægersborg Dyrehave et vigtigt sammenhængende naturområde på tværs af Gentofte og Lyngby-Taarbæk Kommuner.

Området ved Ermelunden rummer store naturværdier og potentialer, men er i dag begrænset af fravær af naturlige dynamikker og processer.

Ermelunden, i den nordlige del af kommunen, med blomstrende ranunkler i maj. Foto: Karen Stevnbak, Grøn Guide

Indsatser for at styrke formidling og inddrage

Kommunikation af Vild Med Vilje-indsatser og udvikling i driften ♥♥♥

Gentofte Kommune er i juli 2024 blevet officiel Vild Med Vilje-partner. Hermed har vi forpligtet os til at gøre en ekstra indsats for biodiversiteten i kommunen. Vild Med Vilje har i udpræget grad formået at slå igennem som begreb og koncept. Det fungerer derfor også som et stærkt formidlingsredskab, der på bedste vis hjælper med at fremhæve og formidle de biodiversitetsfremmende tiltag, vi er i gang med at implementere som kommune. Særligt er der behov for at formidle omstillingen mod en mere naturnær drift af de kommunale arealer, for at sikre forståelse og opbakning. Vi har her fokus på formidling, så forbipasserende kan forstå, hvorfor et grønt område måske ser lidt anderledes og mere vildt ud, både i form af fysisk skiltning og online samt via pressen.

Informationsmateriale til vilde haveejere ♥♥♥

Private haver udgør vigtige bindeled mellem de grønne områder i kommunen. Det er derfor afgørende, at de private boligejere engageres i biodiversitetsdagsordenen og forstår vigtigheden af tiltag på egen matrikel. Vi vil derfor udarbejde en vejledning til, hvordan man som haveejere kan understøtte biodiversiteten i form af bl.a. plantevalg og udvikling af levesteder.

Vejledning til husejere, der bor i tilknytning til beskyttede søer ♥♥♥

I Gentofte Kommune er de mange små søer og moser af stor betydning for biodiversiteten. Langt hovedparten af disse er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Beskyttelsen betyder, at man ikke må ændre tilstanden i og omkring vådområderne, da det kan have negativ indflydelse på dyre- og plantelivet her. Vi ønsker at formidle søer og mosernes betydning til de husejere, der er så heldige at bo ned til en sø. Dette skal ske gennem en bredere informationskampagne, herunder en folder, der fortæller om de regler og bestemmelser, der knytter sig til beskyttelsen.

Understøtte fællesskaber omkring naturpleje ♥♥♥

Vi vil fortsætte samarbejdet med frivillige omkring naturpleje på vores mest værdifulde og sårbare naturområder. Disse samarbejder er uvurderlige, idet der dels udføres et ellers omkostningstungt, praktisk arbejde, og dels involveres og formidles til en lang række af involverede om indsatserne. Samarbejdet omkring naturpleje kan være foregå i form af græsningslaug, høslætlaug, orkidé-ambassadører eller "bekæmpelses-bander" for invasive arter, hvor frivillige giver naturen en hånd gennem meningsfuldt praktisk arbejde.

Vi vil gøre det attraktivt at 'nørde' natur ♥♥♥

Vi vil dele begejstringen for naturen. Vi vil styrke fællesskaber omkring undersøgelsen af den lokale natur og gøre det mere tilgængeligt og attraktivt at fordybe sig i biodiversiteten i Gentofte. Derfor vil vi facilitere møder mellem eksperter og naturinteresserede på tværs af aldersgrupper og understøtte fællesskaber med særligt fokus på bestemte artsgrupper og naturtyper. Gennem guidede ture med fagfolk vil vi give alle mulighed for at udforske og artsbestemme planter, svampe, fugle, fisk og insekter i kommunen. På den måde øges både kendskabet til og begejstringen for den vilde natur – og flere får mulighed for at bidrage aktivt til kortlægningen af den lokale biodiversitet.

Øge kendskab til fokusarter i Gentofte ♥♥♥

Citizen science er en form for videnskabelig forskning, hvor almindelige mennesker deltager aktivt i indsamling, analyse og rapportering af data. Gennem 'Citizen Science' vil vi engagere offentligheden og samtidig skabe ny viden om naturens tilstand i Gentofte. Ved at udbrede kendskabet til apps som iNaturalist og Arter, der kan hjælpe med artsgenkendelse, ønsker vi at gøre det nemt for alle at bidrage til indsamlingen af data. Denne viden er værdifuld både for kommunen og forskningen, da den giver indsigt i udviklingen af biodiversiteten. For at konkretisere indsatsen har vi udvalgt 25 særlige arter i kommunen, fokusarter, som vi vil stille ekstra skarpt på formidlingsmæssigt.

Derudover vil vi fortsætte med at afholde de populære bioblitz-arrangementer, hvor eksperter og naturinteresserede i fællesskab registrerer så mange arter som muligt inden for et afgrænset område og tidsrum. Bioblitz er en effektiv måde at skabe større forståelse for biodiversitet og kan være en øjenåbner for den rigdom af arter, der findes i Gentofte Kommune.

Naturformidling til børn og unge ❤️❤️❤️

Vi ønsker at etablere og udbygge fysiske formidlingsstationer i Gentofte Kommune, der skal fungere som læringsrum med udstyr til formidling af biodiversitet og mulighed for naturoplevelser på land, i søer og i havet. Stationerne kan være udstyret med plancher, lup, fiskenet og akvarier og er tiltænkt at skulle bruges af både daginstitutioner og skoler, men vil også kunne lånes af familier i fritiden. De skal placeres strategisk rundt om i kommunen for at sikre nem adgang for alle.

Naturformidlerne, herunder Grøn Guide Gentofte, arbejder allerede med biodiversitet og naturformidling til mange forskellige målgrupper. De nye stationer vil understøtte dette arbejde og samtidig give mulighed for at udvide formidlingen til endnu flere – eksempelvis gennem et biodiversitetsnetværk for unge eller et 'gå til natur'-tilbud for mindre børn.

Aktivt samspil med virksomheder, almene boligselskaber, grundejerforeninger og lodsejere ❤️❤️❤️

Ligesom private haver kan virksomhedsarealer, boligforeningers fællesarealer og større ejendomme udgøre værdifulde levesteder for plante- og dyrelivet. Gennem samarbejder, vil vi understøtte forbedringen af biodiversiteten på disse arealer, så både lokale og virksomhedernes medarbejdere får flere naturoplevelser i deres nærmiljø. Ved at udpege konkrete områder og tage direkte kontakt til relevante lodsejere kan vi afdække muligheder for fælles naturprojekter. Derudover vil vi fortsætte og udvikle netværk for boligforeninger og virksomheder for at styrke vidensdeling og engagement omkring biodiversitet. I Gentofte Kommune vil vi bidrage til at udbrede kendskabet til, hvad vi hver især kan gøre for at understøtte biodiversiteten i haven ved at etablere samarbejder med lokale planteskoler og ejendomsmæglere og ved at informere om insektvenlige og hjemmehørende planter samt vilde haver ved ejerskifte

Gamle træer i haver ❤️❤️❤️

Træer er en uvurderlig ressource for biodiversiteten i Gentofte. De store, gamle træer i de private haver skaber levesteder for et væld af arter – både som levende træer og som dødt ved. Samtidig spiller træerne en nøglerolle i klimatilpasning, da de reducerer overophedning om sommeren, optager CO₂, mindsker luftforurening og har en gavnlig indvirkning på områder, der er udfordret af højtstående grundvand. Gennem sociale medier og andre kanaler ønsker vi at sætte fokus på træernes vigtige bidrag og værdi for såvel biodiversiteten som boligen.

Aktivt samspil med grønne foreninger og interessegrupper omkring biodiversitet ❤️❤️❤️

I forbindelse med udarbejdelse af strategien har der været inddraget en række eksperter fra bl.a. Danmarks Naturfredningsforening (DN), Dansk ornitologisk forening (DOF), Botanisk forening, Svampeforeningen, Entomologisk forening og Grøn Guide Gentofte. Dette samarbejde ønsker vi at fortsætte og styrke ved f.eks. også at inddrage lokale aktører med specialviden om arter i udarbejdelsen af kommende drifts- og plejeplaner for naturområder.

De fleste kender ikke til alt det liv, der findes under overfladen langs kysten i Gentofte Kommune, og det er en stor oplevelse at opdage det selv.

Ved Charlottenlund Strandpark afholdes hvert år Naturens Dag i september, hvor vi inviterer til at indfange, røre og lære om havets forskellige strandnære skabninger.

Familierne får udleveret rejehov og under kyndig vejledning lærer de at bevæge hovet hen over strandbunden og herved indfange alle mulige små dyr, der lever på det lave vand. Alt fra hesterejer, strandkrabber, unge fladfisk, savgylte, tangnål og tangsnarre. Vi kigger også på de mange forskellige farvestrålende tangarter, der vokser på stenene i det lave vand.

Foto: Louise Tang Eriksen, Gentofte Kommune

Tæt på en stålorm
Når børn får gode oplevelser
i naturen, får børnene også
et tættere forhold til naturen
og et ønske om at passe godt
på den.

Foto: Karen Stevnbak, Grøn Guide

Handleplan for at styrke formidling og inddrage

Inden udgangen af 2027 vil vi:

- Styrke formidlingen om biodiversitet i vores naturområder med særligt fokus på en informationskampagne om omlægning til mere naturnær drift og effekterne for biodiversiteten.
- Etablere et formidlingsstenrev ud for Gentoftes kyst.
- Gennemføre en kampagne som sætter fokus på, hvad træer kan gøre for biodiversiteten i haven.
- Udarbejde og distribuere informationsmateriale til private haveejere om, hvordan man understøtter biodiversiteten på egen matrikel.
- Udarbejde og omdele vejledning til borgere, der bor ned til kommunens beskyttede søer og moser.
- Fortsat understøtte og styrke netværket omkring de 'vilde have-ambassadører' og Vild Med Vilje-haver samt facilitere et borgerdrevet havenetværk.
- Fortsat støtte høslæt- og græsningslaug.
- Afholde mindst én bioblitz for borgere og brugere af Gentoftes grønne områder.
- Øge kendskabet til de 24 fokusarter i kommunen gennem konkurrencer, arrangementer eller kampagner.

Frem mod 2030 vil vi:

- Afholde bioblitz eller mini-bioblitz indenfor de udpegede kerneområder, og offentliggøre resultater og indrapportering af artsfund.
- Opstarte orkidéambassadører og frivilligrupper i bekæmpelse af invasive arter.
- Arbejde for at udvide græsningslaug eller høslætlaug til mindst ét nyt naturområde.
- Udbygge og oprette to nye fysiske formidlingsstationer i Gentofte Kommune med plads til undervisning og udstyr til formidling af biodiversitet.
- Udarbejde materiale og forløb der kan understøtte og vejlede boligforeninger og grundejerforeninger, som ønsker mere biodiversitet på deres arealer

Fra ord til handling

Denne plan danner grundlaget for det fremadrettede arbejde mod højere naturkvalitet og øget biodiversitet. For at sikre, at tiltagene udmøntes, indeholder planen konkrete indsatser. Indsatserne bør prioriteres, så der opnås mest mulig naturkvalitet for pengene.

Strategien er udarbejdet med udgangspunkt i et stort, fagligt velfunderet, lokalt naturkendskab samt en bred inddragelse af kommunens forvaltning, lokale interesseorganisationer, naturfaglige eksperter med lokalkendskab til de fysiske rammer. I det konkrete arbejde med at udføre indsatserne ønsker Gentofte Kommune at forsatte samarbejdet, fx ved at fortsat at afholde ekspertmøder når der udarbejdes nye drifts- og handleplaner og kerneområder og trædesten,

For at sikre, at vi kommer fra ord til handling, bakkes biodiversitetsstrategien op af evalueringer og afrapportering af afholdte aktiviteter. Der er fastsat mål frem mod 2027 og 2030, og handleplanen vil blive fulgt op af statusopgørelser i disse år.

